

ks. Bogusław Kastelik

Celibat
Wczoraj i dziś

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wstęp	11
1. Historyczne konteksty powstania i rozwoju celibatu kapłańskiego	21
1.1. Pismo Święte o celibacie	22
1.1.1. Stary Testament	22
1.1.2. Nowy Testament	26
1.1.3. Apokryfy Nowego Testamentu	34
1.2. Teologia patrystyczna o bezżenności	39
1.2.1. Rozwój myśli kościelnej dotyczącej celibatu duchownych	40
1.2.2. Początki monastycyzmu chrześcijańskiego i jego stosunek do celibatu	47
1.2.3. Motywy uzasadniania bezżenności	51
1.2.3.1. Celibat związany z nauką Ewangelii i świętego Pawła	51
1.2.3.2. Celibat motywowany czystością kultyczną	54
1.2.3.3. Bezżenność inspirowana filozofią grecką	57
1.2.3.4. Deprecjacja małżeństwa jako motywacja celibatu	58
1.2.3.5. Wątpliwości wobec celibatu i wstrzemięźliwości	59
1.3. Ewolucja dyscypliny celibatu od końca patrystyki do Soboru Trydenckiego	65
1.3.1. Obowiązek celibatu między VII a X wiekiem	66
1.3.2. Reforma gregoriańska a bezżenność duchowieństwa	71
1.3.3. Celibat w złotym wieku prawa kanonicznego	75
1.3.4. Celibat w dobie reformacji i Soboru Trydenckiego	79
1.4. Refleksja nad celibatem w okresie potrydenckim	86
1.4.1. Wpływ idei oświeceniowych na rozumienie bezżenności	87
1.4.2. Obrona celibatu przed różnymi prądami myślowymi w XIX i XX wieku	89
1.4.3. Nowa teologia a sprawa bezżenności	93
Podsumowanie rozdziału	95

2.	Prezentacja krytyki obowiązkowego celibatu duchownych w Kościele rzymskokatolickim	97
2.1.	Odmienne interpretowanie danych biblijnych i Tradycji Kościoła	99
2.1.1.	Dane biblijne przeczą celibatowi	99
2.1.2.	Niechrześcijańskie wpływy na chrześcijański celibat	103
2.1.3.	Mizoginizm i seksizm jako wynik asymilacji herezji	106
2.2.	Mistrzowie podejrzeń i redukcjonistyczne antropologie	110
2.2.1.	Obowiązkowy celibat jako przejaw moralności niewolników	112
2.2.2.	Alienacyjny charakter bezżenności duchownych	117
2.2.3.	Opresyjny wpływ wymagania celibatu	122
2.3.	Praktyczno-pastoralne zarzuty pod adresem celibatu	128
2.3.1.	Niedojrzała emocjonalność i skandale obyczajowe	128
2.3.2.	Nieznajomość realiów życia i Kościoła z nieludzką twarzą	134
2.3.3.	Braki kadrowe i dyscyplina zamiast teologii	139
2.4.	Ekscentryczny charakter rzymskokatolickiego celibatu	146
2.4.1.	Celibat aktualny w Kościołach wschodnich	146
2.4.2.	Beżżenność we wspólnotach reformowanych	151
2.4.3.	Celibat w tradycji żydowskiej i islamie	155
2.4.4.	Celibat w religiach dharmicznych	158
	Podsumowanie rozdziału	161
3.	Antropologiczno-egzystencjalny sens celibatu duchownych	165
3.1.	Antropologiczny zwrot w teologii XX wieku a celibat	166
3.1.1.	Sobór Watykański II i nowe podejście do celibatu	168
3.1.2.	Pawła VI próby wyrażenia nowej teologii	171
3.1.3.	Jana Pawła II teologia ciała	174
3.1.4.	Kapłański celibat w nauczaniu Benedykta XVI i Franciszka	178
3.2.	Integralna wizja osoby ludzkiej w służbie teologii celibatu	181
3.2.1.	Humanizm chrystocentryczno-mariologiczny	182
3.2.2.	Eklezjologiczno-dynamiczny wymiar celibatu	191
3.2.3.	Prorocko-eschatologiczny znak bezżenności	198
3.3.	Konkluzje natury antropologiczno-egzystencjalnej	206
3.3.1.	Komplementarność płci i komplementarność powołań	207
3.3.2.	Problem tożsamości kapłańskiej i bycia w świecie	214

3.3.3.	Rozstrzygnięcia prawno-kanoniczne a teologia celibatu	220
3.3.4.	Problem opcjonalnego celibatu i konsekwencje takiej możliwości	227
	Podsumowanie rozdziału	237
	Zakończenie	241
	Bibliografia	253
	Indeks rzeczowy	281
	Indeks osób	285